

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 42/2025-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **I & R KONKURZY A REŠTRUKTURALIZÁCIE, k. s.**, IČO 36 865 265, Slánska 20A, Prešov, správca konkurznej podstaty úpadcu J-PLASTIK s.r.o. v konkurze, Štefánikova 3499, Bardejov, zastúpeného IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o., Šoltésovej 2, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obdo/24/2022-138 z 26. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Podaním doručeným ústavnému súdu 15. augusta 2023 sťažovateľ svoju sťažnosť argumentačne doplnil.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ je na základe uznesenia Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 R 2/2018 z 27. marca 2019 zverejneného v Obchodnom vestníku č. 68/2019 správcom konkurznej podstaty dlžníka J-PLASTIK s.r.o. v konkurze, Štefánikova 3499, Bardejov (ďalej len „úpadca“).

3. Sociálna poisťovňa, ústredie Bratislava (ďalej len „žalobca“ alebo „Sociálna poisťovňa“) si do konkurzu vyhláseného na majetok úpadcu prihlásila podaním z 28. mája 2019 ako pohľadávku proti podstate podľa § 87 ods. 2 písm. k) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o konkurze a reštrukturalizácii“) pohľadávku 6 165,87 eur z titulu neuhradeného poistného úpadcom za obdobie november 2018 až február 2019.

4. Listom z 22. augusta 2019 sťažovateľ oznámil žalobcovi, že ním uplatnenú pohľadávku, čo sa týka dôvodu a výšky pohľadávky v sume 726,58 eur vrátane jej poradia neuznáva z dôvodu, že nezaplatené poistné za obdobie november 2018 nemožno považovať za pohľadávku proti podstate, keďže táto vznikla v období pred vyhlásením konkurzu na majetok úpadcu, t. j. pred 21. decembrom 2018.

5. Žalobou doručenou okresnému súdu 6. septembra 2019 sa žalobca domáhal proti sťažovateľovi určenia právneho dôvodu, výšky a poradia sťažovateľom popretej pohľadávky proti podstate v sume 726,58 eur. Medzi stranami je sporný okamih vzniku nároku (pohľadávky) žalobcu, ktorý je v zmysle zákona o konkurze a reštrukturalizácii rozhodným kritériom pre zaradenie pohľadávky medzi pohľadávky proti podstate.

6. Okresný súd rozhodol o žalobe rozsudkom sp. zn. 2 Cbi 22/2019 z 19. novembra 2019, ktorým určil, že pohľadávka žalobcu uplatnená ako pohľadávka proti podstate podľa § 87 ods. 2 písm. k) zákona o konkurze a reštrukturalizácii v sume 726,58 eur sa na základe právneho dôvodu a výšky považuje za zistenú. Súčasne rozhodol, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania.

7. Na základe odvolania sťažovateľa Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 3 CoKR 3/2020 zo 14. mája 2020 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a žalobcovi priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania.

8. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil ustanoveniami § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže neidentifikoval žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým by bola predmetná právna otázka vyriešená, a súčasne poukázal na explicitnú právnu úpravu vzniku pohľadávky z verejnoprávneho vzťahu v zmysle § 120 ods. 2 *in fine* zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

9. Najvyšší súd uznesením č. k. 1Obdo/57/2020-115 z 21. decembra 2020 (ďalej aj „pôvodné uznesenie dovolacieho súdu“) dovolanie sťažovateľa odmietol a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Podľa dovolacieho súdu dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nie je naplnený tým, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného (sťažovateľa). Dovolací súd nepripustil ani dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP s poukazom na § 422 ods. 1 písm. a) CSP, v zmysle ktorého dovolanie nie je prípustné v tzv. bagateľných veciach.

10. Ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 297/2021 z 10. marca 2022 rozhodol o porušení práv sťažovateľa pôvodným uznesením dovolacieho súdu, ktoré zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd v odôvodnení nálezu, vychádzajúc z povahy napadnutého výroku odvolacieho súdu ako určovacieho výroku, konštatoval, že najvyšší súd odmietnutím dovolania sťažovateľa z dôvodu nesprávnej aplikácie ustanovenia § 422 ods. 1 písm. a) CSP zamedzil sťažovateľovi prístup k dovolaciemu súdu.

11. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou napadnutým rozhodnutím dovolanie sťažovateľa ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP (výrok I) a žalobcovi priznal voči sťažovateľovi náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II). Konštatoval,

že v prípade namietanej nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP] dovolateľ svojou argumentáciou v skutočnosti namieta nesprávne právne posúdenie veci. Skutočnosť, že súdy neaplikovali § 120 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii spôsobom, akým to navrhoval dovolateľ, neznamená, že sa odvolací súd dopustil nesprávneho procesného postupu, alebo že by svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Uvedené platí aj vo vzťahu k námietke dovolateľa, ktorá spočíva v nesprávnom vysporiadaní sa s časovým kritériom pohľadávky proti podstate, kde dovolateľ poukázal na § 87 ods. 2 písm. g) zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Podstatou tejto námietky je nesúhlas dovolateľa s výkladom a aplikáciou právnych noriem súdmi nižších inštancií. Dovolací súd konštatoval, že nezistil nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí nižších súdov, ich nelogickosť alebo vnútornú rozpornosť.

12. K dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd uviedol, že v čase opätovného rozhodovania najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľa je právna otázka, ktorá tvorí podstatu tohto sporu a od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, vyriešená v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/41/2019 z 10. decembra 2020 publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka“) č. 6/2021, pod č. 73, ktorého právna veta znie: *„Pohľadávkou proti podstate je aj pohľadávka Sociálnej poisťovne na poistnom za poistné obdobie pred vyhlásením konkurzu, ak jej splatnosť nastala až po vyhlásení konkurzu (splatnosť nastáva v zásade v deň určený na výplatu príjmu).“* V označenom rozhodnutí najvyšší súd k otázke časového kritéria vzniku pohľadávky na poistnom uzavrel, že aj v prípade, ak ide o poistné za zamestnancov úpadcu za december 2016, pričom konkurz bol na majetok úpadcu vyhlásený 11. januára 2017, splatnosť poistného nastala 16. januára 2017 a mesačný výkaz bol Sociálnej poisťovni predložený 18. januára 2017, ide o pohľadávku na poistnom, ktorá vznikla po vyhlásení konkurzu na majetok úpadcu. Uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu vzhľadom na jeho publikáciu v zbierke tvorí pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu.

13. V posudzovanej veci bol konkurz na majetok úpadcu vyhlásený 21. decembra 2018. Žalobca si uplatnil pohľadávku na poistnom na sociálne poistenie za november 2018. Mesačný výkaz poistného a príspevkov za november bol úpadcom predložený 31. decembra 2018, ktorý bol zároveň dňom splatnosti. Citovaný právny záver najvyššieho súdu je preto aplikovateľný aj v posudzovanej veci.

14. Vecné kritérium podľa § 87 ods. 2 písm. i) zákona o konkurze a reštrukturalizácii bolo už taktiež riešené dovolacím súdom, a to v uznesení sp. zn. 3Obdo/9/2017 z 27. septembra 2017 publikovanom v zbierke č. 9/2018, pod č. 94, ktorého právna veta znie: *„Pohľadávky na poistnom na sociálne poistenie za zamestnancov úpadcu v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu, súvisia s prevádzkovaním podniku počas konkurzu, a preto predstavujú pohľadávky proti všeobecnej podstate v zmysle ust. § 87 ods. 2 písm. i/ zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení zmien a doplnkov. Platí to aj v prípade, ak zamestnancom úpadcu správca konkurznej podstaty po vyhlásení konkurzu neprideloval žiadnu prácu a tiež, ak správca ukončil so zamestnancami úpadcu pracovný pomer a plynie im výpovedná doba.“*

15. V uznesení sp. zn. 2Obdo/33/2020 z 25. februára 2021 riešil dovolací súd totožné otázky za obdobnej skutkovej situácie a dospel k záveru, že pohľadávka na poistnom na sociálne poistenie,

ktorá vznikla po vyhlásení konkurzu, je pohľadávkou proti podstate podľa § 87 ods. 2 písm. i) zákona o konkurze a reštrukturalizácii. V tomto rozhodnutí sa najvyšší súd zaoberal aj možnou aplikáciou § 120 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, pri ktorom však konštatoval, že ide o ustanovenie zaradené do úpravy reštrukturalizačného konania. Najvyšší súd zároveň uviedol, že v tomto rozhodnutí vyslovené právne závery týkajúce sa vzniku pohľadávky na sociálnom poistení by i tak boli aplikovateľné na konkurzné konanie, ako aj na reštrukturalizačné konanie. Najvyšší súd ďalej poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 464/2020, v ktorom ústavný súd posudzoval právne závery odvolacieho súdu vo vzťahu k aplikácii § 87 ods. 2 písm. i) zákona o konkurze a reštrukturalizácii, ktoré boli prijaté v skutkovo obdobnej veci, a dospel k názoru, že jeho závery sú ústavne akceptovateľné.

16. Dovolací súd následne konštatoval, že nie je viazaný vymedzením prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP, nie je preto viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ. Situácia sa totiž môže v priebehu dovolacieho konania meniť (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2020). Dovolací súd preto posudzoval prípustnosť dovolania sťažovateľa podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namiesto § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

17. Vzhľadom na citované závery rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré boli publikované v zbierke, ako aj na rozhodnutie najvyššieho súdu prijaté v skutkovo obdobnej veci, kde vystupoval ten istý dovolateľ, ako aj rozhodnutie ústavného súdu v skutkovo obdobnej veci, kde boli prijaté právne závery, ktoré sú zhodné s právnymi závermi odvolacieho súdu prijatými v tejto veci, dovolací súd konštatoval, že odvolací súd sa neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a nie je preto možné založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

III.

Argumentácia sťažovateľa

18. Medzi stranami nebol sporný okamih splatnosti nároku žalobcu (31. december 2018) ani okamih predloženia riadneho mesačného výkazu poistného a príspevkov žalobcovi (31. december 2018). Rovnako nebolo sporné, že nárok žalobcu sa vzťahoval na obdobie kalendárneho mesiaca november 2018. Účinky vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu nastúpili dňom 21. decembra 2018, čo tiež nebolo sporné. Medzi stranami je sporná hmotnoprávna otázka okamihu vzniku nároku (pohľadávky) žalobcu, ktorý bol v danom prípade rozhodný pri posudzovaní nároku žalobcu ako pohľadávky proti podstate podľa kritéria času a kritéria vecnosti (§ 87 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii).

19. Úlohou súdov v incidenčnom konaní bolo zodpovedať tieto právne otázky: (i) kedy vzniká pohľadávka Sociálnej poisťovne titulom poistného odvádzaného zamestnávateľom za zamestnanca za príslušný kalendárny mesiac, (ii) kedy vzniká pohľadávka Sociálnej poisťovne titulom poistného odvádzaného zamestnávateľom za zamestnanca za príslušný kalendárny mesiac pre účely insolvenčného konania podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii a (iii) vznikla pohľadávka žalobcu titulom poistného odvádzaného zamestnávateľom za zamestnanca za príslušný kalendárny mesiac (november 2018) pred vyhlásením konkurzu, t. j. pred 21. decembrom 2018?

20. Sťažovateľom vymedzené právne otázky neboli zodpovedané v rozhodnutiach súdov nižšej inštancie a odmietol sa s nimi vysporiadať aj dovolací súd. Uvedené právne otázky neboli v čase podania dovolania zodpovedané ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (ani tou,

za ktorú ju označuje dovolací súd), a preto dovolací súd bol povinný meritórne sa s nimi vysporiadať. Prípustnosť dovolania treba posudzovať podľa stavu v čase jeho podania (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/227/2019 z 27. mája 2020). Dovolací súd skúmal prípustnosť dovolania podľa stavu rozhodovacej praxe danej v čase opätovného rozhodovania najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľa a bez ďalšieho (upovedomenia sťažovateľa) zmenil uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (právna otázka nebola v rozhodovacej praxi vyriešená) na dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (pri riešení právnej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Dovolací súd svojím postupom bezdôvodne odmietol prejednať dovolanie sťažovateľa v rozsahu uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, čím došlo k odňatiu práva sťažovateľa na prístup k súdu.

21. Okrem časového aspektu sťažovateľ poukazuje na ďalšie dôvody, pre ktoré dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nemal prihliadať na rozsudok sp. zn. 1Obdo/41/2019 ako na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu: (i) skutkové okolnosti relevantné pre posúdenie právnych otázok vo veci prejednáwanej v rozsudku sp. zn. 1Obdo/41/2019 nastali pred účinnosťou zákona č. 377/2016 Z. z., ktorým bolo doplnené ustanovenie § 120 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii (teda pred 1. marcom 2017), (ii) zjavne nesprávne právne posúdenie merita veci dovolacím súdom, ktoré je v príkrom rozpore so základnými princípmi konkurzného práva, najmä s princípom rovnosti účastníkov konkurzného konania (§ 6 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), ako aj so systematickou rozdeľovaním pohľadávok na tzv. predkonkurzné (uplatnené prihláškou podľa § 28 a nasl. zákona o konkurze a reštrukturalizácii, uspokojované v rámci rozvrhu) a na tzv. prednostné (pohľadávky proti podstate podľa § 87 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), ktorá je založená výlučne na kritériu vzniku pohľadávky (nie jej splatnosti), (iii) absencia rovnakého právneho posúdenia totožnej právnej otázky v praxi dovolacieho súdu (v inom jeho rozhodnutí), ktorá by spolu s jediným súdnym rozhodnutím mohla založiť ustálenosť rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a (iv) založenie ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu prevzatím jediného rozhodnutia najvyššieho súdu do zbierky, právne závery ktorého vykazujú zjavný rozpor so základnými zásadami konkurzného práva a s pravidlami formálnej logiky.

22. Konajúce súdy pri posudzovaní právnej otázky určenia okamihu vzniku pohľadávky žalobcu nesprávne aplikovali ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), teda na správne zistený skutkový stav aplikovali nesprávnu právnu normu. Zákon o sociálnom poistení explicitne neupravuje okamih vzniku nároku na poistné odvádzané zamestnávateľom za zamestnanca. Napriek absencii právnej úpravy súdy zjavne neodôvodnene považovali za správne aplikovať ustanovenia o odvodovej povinnosti zamestnávateľa (§ 141 ods. 2), platenia poistného (§ 142 ods. 1 prvá veta) a najmä splatnosti poistného (§ 143 ods. 2 prvá veta), čím bez právneho základu stotožnili vznik a splatnosť pohľadávky žalobcu. Záver súdov, že zamestnávateľ sa nemôže stať dlžníkom skôr, než mu vznikne povinnosť zaplatiť a odvieť poistné, teda skôr, než na základe mesačných výkazov o vyplatených mzdách a výkazoch poistného sa nestane zrejším, za ktorého zamestnanca a v akej výške je zamestnávateľ povinný platiť a odvieť jednotlivé druhy poistného, nemá podklad v žiadnom právnom predpise.

23. Úpadca bol oprávnený prvýkrát zraziť a odvieť (plniť) poistné ako pohľadávku Sociálnej poisťovne a súčasne aj predložiť mesačný výkaz už prvý deň (1. decembra 2018) po uplynutí

príslušného kalendárneho mesiaca (november 2018), keď je objektívne možné presne identifikovať, aký nárok na poistné Sociálnej poisťovni vznikol. Najvyšší súd, naopak, arbitrárne prijíma záver o tom, že zamestnávateľ nie je oprávnený plniť skôr ako v deň splatnosti poistného (§ 143 ods. 2 prvej vety zákona o sociálnom poistení). Predpokladmi pre vznik pohľadávky žalobcu môže byť výlučne len vykonanie pracovnej činnosti zamestnancom a uplynutie času – príslušného kalendárneho mesiaca, v ktorom bola pracovná činnosť vykonaná, bez ohľadu na to, či a kedy sa o tom Sociálna poisťovňa dozvedela, čo plne zodpovedá aj dikcii ustanovenia § 120 ods. 2 *in fine* zákona o konkurze a reštrukturalizácii, odmietnutie aplikácie ktorej nebolo zo strany konajúcich súdov dosiaľ ozrejmené. Súd sa nevysporiadali ani s argumentáciou, že zvolenou aplikáciou a interpretáciou právnych noriem dochádza k porušeniu systematiky a princípov konkurzného konania (najmä princípu rovnosti účastníkov konkurzného konania upraveného v § 6 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), keď preukázateľne totožný nárok – hrubá mzda zamestnanca za obdobie jedného kalendárneho mesiaca (pozostávajúca z čistej mzdy patriacej zamestnancovi a odvodov – vrátane pohľadávky uplatnenej žalobcom) má mať podľa záverov konajúcich súdov rozdielny právny osud.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

24. Za zjavne neopodstatnenú je potrebné považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011).

25. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Podmienkou je, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

26. Dovolenie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Argumentácia dovolateľa konkrétnou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu je nad rámec zákonných požiadaviek a dovolací súd ňou nie je viazaný (III. ÚS 76/2021).

27. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ. Situácia dovolateľa sa totiž môže v priebehu dovolacieho konania meniť. Napríklad ak dovolateľ tvrdí, že právna otázka ešte nebola na dovolacom súde

riešená a medzičasom k jej vyriešeniu došlo. V tomto prípade sa prípustnosť dovolania zmení počas konania (I. ÚS 51/2020).

28. Podľa čl. 2 ods. 2 CSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

29. Podľa uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 29/2017 z 24. januára 2018 publikovaného v zbierke 8/2018 pod č. 71 „*Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátórne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali... Napokon vzhľadom na čl. 2 ods. 2 C.s.p. je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.*“.

30. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol s tým, že nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Bol toho názoru, že otázka tvoriaca podstatu sporu bola v čase opätovného rozhodovania o dovolaní sťažovateľa vyriešená s poukazom na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. R 73/2021, ktorý tvorí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Úlohou najvyššieho súdu bolo následne zaoberať sa otázkou, či skutkové okolnosti prípadu sťažovateľa odôvodňujú aplikáciu označeného rozhodnutia na jeho prípad, a po jej kladnom zodpovedaní posúdiť, či sa riešením spornej právnej otázky odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uvedené najvyšší súd splnil, a keďže dospel k záveru, že nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, konštatoval neprípustnosť dovolania sťažovateľa podľa § 421 ods. 1 CSP.

31. Sťažovateľ vytýka najvyššiemu súdu, že sa sám vecne nezaoberal spornou právnou otázkou, resp. právnymi otázkami, ktoré sťažovateľ v dovolaní nastolil. Posudzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je otázkou predbežnou, preto v tomto štádiu konania dovolaciemu súdu neprislúcha zaoberať sa riešením spornej právnej otázky. Aj prípadný postup najvyššieho súdu, v rámci ktorého by konštatoval prípustnosť podaného dovolania a pristúpil by k jeho vecnému prejednaniu, by zákonite viedol k jeho zamietnutiu, keďže iné rozhodnutie by bolo odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 73/2021).

32. Vo vzťahu k polemike sťažovateľa s právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v rozhodnutí sp. zn. IObdo/41/2019, ktorý sťažovateľ považuje za zjavne nesprávny, ústavný súd uvádza, že označené rozhodnutie dovolacieho súdu bolo na základe totožnej argumentácie sťažovateľa predmetom ústavnoprávneho prieskumu na základe jeho ústavnej sťažnosti, ktorá bola uznesením sp. zn. II. ÚS 252/2021 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Ústavný súd sa preto nemohol zaoberať námietkou nesprávneho právneho posúdenia merita veci dovolacím

súdom, keďže by tým nanovo prehodnocoval svoj záver o ústavnej konformite judikovaného právneho názoru najvyššieho súdu, ku ktorému dospel v uznesení sp. zn. II. ÚS 252/2021 z 12. mája 2021.

33. Potreba prehodnotenia uvedeného právneho názoru tkvie podľa sťažovateľa v zmene právnej úpravy vykonanej zákonom č. 377/2016 Z. z., ktorým s účinnosťou od 1. marca 2017 bolo doplnené ustanovenie § 120 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii upravujúce uplatňovanie pohľadávok veriteľov v reštrukturalizácii o tieto dve vety: „Vznikom pohľadávky zo súkromnoprávneho vzťahu sa rozumie okamih vzniku práva na plnenie podľa § 488 Občianskeho zákonníka bez ohľadu na to, či už nastal čas plnenia. Vznikom pohľadávky z verejnoprávneho vzťahu sa rozumie okamih, keď dlžník bol prvýkrát oprávnený plniť takúto pohľadávku.“ Dovolací súd sa však v rozhodnutí sp. zn. 1Obdo/41/2019 vysporiadal aj s touto námietkou sťažovateľa a k novej aplikácii tohto ustanovenia uviedol: *„Dovolací súd napriek tomu, že sa stotožnil s námietkou žalobcu, že sa uvedené ustanovenie týka jednak reštrukturalizačného konania a aj vzhľadom na jeho účinnosť až od 1. marca 2017 sa netýka predmetného konania, je toho názoru, že ani ak by bolo toto ustanovenie aplikovateľné na daný prípad, dlžník, ktorým je zamestnávateľ, ktorý podľa § 141 ods. 2 ZoSP odvádza poistné za zamestnanca a vykonáva zo mzdy zamestnanca zákonom predpísané zrážky na jednotlivé zákonom stanovené druhy poistenia, ak je ich zamestnanec povinný platiť, by nebol oprávnený vykonať zrážku a odviesť poistné, teda plniť poisťovni pred dňom uvedeným v § 143 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z.“*

34. Vo vzťahu k posudzovanej veci (v ktorej pre posúdenie, či ide o pohľadávku proti podstate, je rozhodujúci vznik tejto pohľadávky) ústavný súd dodáva, že zákon o sociálnom poistení nemá špeciálne ustanovenia o uplatňovaní pohľadávok v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní, a preto sa na uplatňovanie pohľadávok aplikujú príslušné ustanovenia zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Súčasne však ústavný súd považuje za potrebné podotknúť, že ak je pohľadávka charakterizovaná ako právo veriteľa požadovať od dlžníka určitú majetkovú hodnotu, vznik a zánik pohľadávky poisťovne proti zamestnávateľovi (úpadcovi) možno posudzovať len na základe ustanovení zákona o sociálnom poistení, t. j. na základe tých ustanovení zákona, ktoré zamestnávateľovi ukladajú povinnosť platiť (zaplatiť) a odviesť poistné v zákonom ustanovenej dobe a výške (uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 444/2015 z 29. júla 2015).

35. K argumentácii sťažovateľa, že ide o ojedinelý názor najvyššieho súdu, ktorého prevzatím do zbierky bola založená ustálená rozhodovacia prax, ústavný súd uvádza, že okrem vlastného rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 444/2015 identifikoval ďalšie skoršie rozhodnutia, v ktorých najvyšší súd spornú otázku posúdil rovnako. Podľa uznesenia sp. zn. 2 M Cdo 30/2012 zo 14. augusta 2013 *„Zamestnávateľ sa nemôže stať dlžníkom poisťovne skôr, než mu vznikne povinnosť zaplatiť a odviesť poistné. Povinnosť zamestnávateľa platiť poistné, určiť jeho sumu a odviesť poistné za zamestnanca je povinnosťou, ktorá sa viaže na existenciu vzniku a zániku samotného pracovného pomeru, ale aj na okolnosti podmieňujúce vznik nároku na mzdu, jej výšku a osobný status zamestnanca ako platiteľa poistného“* (pozri aj rozsudok sp. zn. 4 Sžo 5/2011 z 28. júna 2012).

36. S poukazom na uvedené ústavný súd konštatuje, že ak dovolací súd prijal záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľa podľa § 421 ods. 1 CSP s odôvodnením, že dovolací súd sa neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu identifikovanej najvyšším súdom v čase

opätovného rozhodovania o dovolaní sťažovateľa (R 73/2021), nemožno uvedený postup najvyššieho súdu považovať za odňatie práva na prístup k súdu. Uvedený postup je naplnením princípu právnej istoty (čl. 2 ods. 2 CSP) a je súladný s koncepciou materiálneho právneho štátu.

37. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, preto nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 v spojení s § 432 ods. 1 CSP boli nezlučiteľné so základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu či právom na spravodlivé súdne konanie. Ústavná sťažnosť je preto zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej uvedenými nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu